

I Węgiersko-Polskie Spotkanie Producentów Ryb

W dniach 22-24 września 2015 roku odbyło się I Węgiersko-Polskie Spotkanie Producentów Ryb. Organizatorem spotkania było Central-Hungarian Aquaculture Research Center (CENTRALFISH), a współorganizatorem

ze strony polskiej Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (UWM w Olsztynie). Uczestnikami byli hodowcy ryb, przedstawiciele organizacji rybackich, administracji rządowej i naukowcy.

Fot. 1. Widok ogólny na budynek, w którym znajduje się sala konferencyjna na farmie w Akasztó.

Fot. 2. Rejestracja uczestników węgiersko-polskiego spotkania.

Fot. 3. Prezentacja referatu dotyczącego polskiej akwakultury przez przedstawiciela IRS w Olsztynie.

Fot. 4. Widok na część kompleksu stawowego obiektu w Akasztó.

Głównym punktem programu była konferencja odbywająca się pod hasłem „Ramię w ramię dla rozwoju słodkowodnej akwakultury”. Jej ideą była wymiana poglądów i doświadczeń dotyczących zarówno teraźniejszości, jak i zmian, które zaszły w okresie transformacji rybactwa po 1989 roku. Każdy temat był przedstawiany przez stronę węgierską i polską. Pierwsze wystąpienia pokazały obecny stan akwakultury w obydwu krajach, a ich autorami byli dr hab. István Szűcs (Węgierski Związek Producentów Ryb) i prof. Janusz Guziur (UWM Olsztyn). W kolejnych scharakteryzowano zmiany związane z prywatyzacją rybactwa po 1989 roku (dr István Németh, Węgierski Związek Producentów Ryb i Rybackich Użytkowników Wód, dr hab. Konrad Turkowski – UWM w Olsztynie). Ostatnie prezentacje pierwszego dnia pokazały możliwości rozwoju akwakultury stawowej, a ich autorami byli József Szabó – Öko 2000 Vállalkozás i Mirosław Cieśla – SGGW w Warszawie.

Drugi dzień spotkania rozpoczął się zwiedzaniem miejsca spotkania, farmy rybackiej w Akasztó (środkowo-południowe Węgry). Jest to nowoczesny, multifunkcyjny ośrodek, którego główną częścią jest kompleks około 300 ha stawów, w których hodowany jest głównie karp.

Chów ryb (m.in. jesiotrowatych – jesiotra rosyjskiego i bietugi) odbywa się również w basenach betonowych umieszczonych w hali. Ośrodek posiada łowiska dla wędkarzy, miejsca noclegowe, restaurację. Znaczna część wyhodowanych ryb sprzedawana jest na miejscu, czemu dobrze służy mała przetwórnia. Woda do zasilania stawów jest w dużym stopniu pompowana, co jest charakterystyczne dla większości węgierskich obiektów stawowych. W celu zmniejszenia kosztów z tym związanych na terenie kompleksu stawów powstała instalacja fotowoltaiczna. Było widoczne, że oferta obiektu cieszy się dużym zainteresowaniem wędkarzy i turystów, a my również byliśmy pod jego wrażeniem.

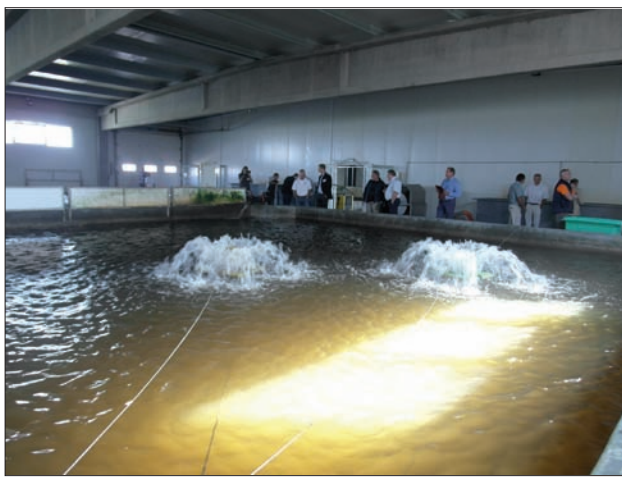
Następnie odbyła się druga część prezentacji, podczas której omówiono wykorzystanie funduszy europejskich (Peter Lengyel – Ministerstwo Rolnictwa Węgier, Igor Wawrzyniak – MRiRW) oraz przedstawiono działalność organizacji pozarządowych działających w sektorze. Ze strony węgierskiej wystąpił dr László Váradi, prezes Węgierskiego Związku Producentów Ryb, natomiast ze strony polskiej Marek Ferlin (Polskie Towa-

Fot. 5. Odłów karpia z jednego ze stawów w obiekcie w Akasztó.

Fot. 6. Zwiedzanie podchowalni na farmie w Akasztó.

Fot. 7. Wnętrze podchowalni na farmie w Akasztó.

rzystwo Rybackie), Zbigniew Szczepański (Towarzystwo Promocji Ryb) oraz Bartosz Bartkowski (Stowarzyszenie Producentów Ryb Łososiowatych). Na zakończenie konfe-

rencji przedstawiono dwie prezentacje dotyczące nowych kierunków i trendów zmian w akwakulturze, które przygotowali prof. dr hab. Urbányi Béla, Uniwersytet Św. Stefana oraz dr hab. Mirosław Szczepkowski i prof. dr hab. Zdzisław Zakęś (IRS w Olsztynie).

Spotkanie przebiegało w bardzo przyjaznej, tradycyjnej dla polsko-węgierskich kontaktów, atmosferze. W przyszłości przewidziano kontynuację rozpoczętych spotkań producentów ryb, a następane odbędzie się w Polsce. Serdeczne podziękowania należą się organizatorom zarówno ze strony węgierskiej, jak i koordynującym wyjazd i pobyt ze strony polskiej: Panom dr Sławomirowi Krejszefowi i dr Danielowi Żarskiemu.

Mirosław Szczepkowski, Zdzisław Zakęś
Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

Międzynarodowa konferencja „Restocking of fish resources and control of exploitation”

Organizatorem konferencji była Służba Rybactwa działająca w ramach Ministerstwa Rolnictwa Republiki Litewskiej (Fisheries Service under The Ministry of Agriculture of the Republic of Lithuania). Było to dwudniowe spotkanie (17-18.09.2015), a zorganizowane zostało w Kownie (Republika Litewska). Uczestniczyli w nim głównie przedstawiciele sektora rybactwa reprezentujący kraje nadbałtyckie, np. z Białorusi, Danii, Litwy, Łotwy i Polski. Konferencja dotyczyła problematyki zarybienia i eksploatacji wód otwartych, w tym Morza Bałtyckiego. Na zaproszenie organizatorów konferencji pracownicy Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (IRS w Olsztynie) wygłosili dwa

referaty. Prof. dr hab. Zdzisław Zakęś zapoznał zebranych z najnowszymi wynikami badań prowadzonych w IRS w Olsztynie, a dotyczącymi problematyki zarybienia wód otwartych narybkiem ryb drapieżnych (szczupaka i sandacza) wstępnie podchowany w systemach recyrkulacyjnych (RAS) (tytuł referatu: „Effects of stocking earthen ponds and lakes with pike (*Esox lucius*) and pikeperch (*Sander lucioperca*) fingerlings reared in recirculating aquaculture systems”). Z kolei dr hab. Mirosław Szczepkowski przybliżył uczestnikom zagadnienie produkcji siei szlachetnej w RAS i efektywności zarybienia wód otwartych tego rodzaju materiałem (tytuł prezentacji: “The use of RAS for

Fot. 1. Uczestnicy konferencji na Litwie.

Fot. 2. Sala konferencyjna w Kaunas Hotel na Litwie (tuż przed rozpoczęciem konferencji).

Fot. 4. Przeprowa promowa na rzece Neris (Wilia).

Fot. 3. Zarybienie rzeki Neris (Wilia) jesiotrem ostronosym.

Fot. 5. Wnętrze jednej z podchowalni na Litwie. W basenie widoczny narybek jesiotra ostronosego.

reintroduction of whitefish”). W sumie pierwszego dnia konferencji wygłoszono kilkanaście referatów, a całość zwieńczyła ożywiona dyskusja. Organizatorzy konferencji

zapewnili tłumaczenie symultaniczne (języki: angielski, litewski i rosyjski), co z całą pewnością przełożyło się na jej otwarty, bardzo merytoryczny charakter.

Fot. 6. Dyrektor Służby Rybactwa działającej przy Ministerstwie Rolnictwa Republiki Litewskiej (Pani Indrė Šidlauskienė) oraz uczestnicy konferencji reprezentujący IRS w Olsztynie (M. Szczepkowski po prawej, Z. Zakęś po lewej).

Drugiego dnia konferencji jej uczestnicy mieli możliwość zwiedzić litewskie obiekty wylęgarniczo-podchowalnicze, zajmujące się produkcją/podchowem materiału zarybieniowego (np. węgorza europejskiego i jesiotra ostronosego). W tym dniu przeprowadzono również pokazowe zarybienie rzeki Neris (rzeka Wilia – prawy, najdłuższy dopływ Niemna) materiałem jesiotra ostronosego. Na koniec tej krótkiej notki warto podkreślić, że IRS w Olsztynie ściśle współpracuje ze stroną litewską, szczególnie w obszarze zarybień wód otwartych. Przykładem tej owocnej współpracy była m.in. ta konferencja.

Zdzisław Zakęś, Mirosław Szczepkowski
Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

Studenci z Uniwersytetu w Czerniowcach ponownie na praktyce w Instytucie Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

Już się stało tradycją, że w drugiej połowie lipca do Instytutu Rybactwa Śródlądowego przyjeżdża na praktykę grupa studentów z Uniwersytetu Czerniowieckiego pod opieką wykładowców. Praktyki te odbywają się w ramach umowy o współpracy podpisanej pomiędzy naszymi jednostkami. Termin praktyk nie jest przypadkowy: to z jednej strony okres wakacyjny – wolny od zajęć na uczelni, a z drugiej zbiega się on z początkiem podchowu wylęgu jesiotra ostronosego *Acipenser oxyrinchus*, prowadzonym w pracowni Zakładu Ichtiologii. Dzięki temu studenci III roku Wydziału Biologii i Biotechnologii mogą uzupełnić wiedzę teoretyczną, uzyskaną na uniwersytecie w ramach wykładów z dyscypliny „intensywne technologie w akwa-

kulturze”, wiedzą praktyczną z zakresu intensywnego chowu materiału zarybieniowego jesiotra. Studenci mają okazję uczestniczyć bezpośrednio w procesie chowu, zapoznając się z przygotowaniem pokarmu naturalnego: inkubacją i wzbogacaniem naupliusów artemii, a następnie z techniką karmienia pokarmem naturalnym i potem sztucznym (fot. 1, 2, 3).

Fot. 1. Inkubacja jaj artemii.

Fot. 2. Ważenie porcji jaj artemii.

Fot. 3. Napełnianie karmników wzbogaconymi naupliusami artemii.

Fot. 5. Krótki wykład nt. chowu i zachowań narybku jesiotra ostronosego.

Fot. 4. Grupa studentów i pracowników naukowych z Ukrainy w towarzystwie pracownika IRS w ZHRJ w Pieczarkach.

Fot. 6. Próba złowienia i demonstracji narybku jesiotra ostronosego.

Wykonują również proste prace obsługowe: podawanie pokarmu, czyszczenie basenów, liczenie i okresowe ważenie ryb, dzięki czemu nabierają niezbędnego doświadczenia praktycznego.

W trakcie prawie dwutygodniowego pobytu w Instytucie zorganizowano im wycieczkę do Zakładu Hodowli Ryb Jesiotrowatych w Pieczarkach (fot. 4). Umożliwiło to zapoznanie się z liniami technologicznymi do chowu starszych jesiotrów, a także innych gatunków ryb (fot. 5, 6).

Równolegle z praktyką studencką pracownicy naukowcy Uniwersytetu Czerniowieckiego oraz Zakładu Ichtiologii IRS przeprowadzili serię eksperymentów dotyczących metod wzbogacania naupliusów artemii preparatami zawierającymi niezbędne kwasy tłuszczowe. Zebrany materiał badawczy przewieziono do Uniwersytetu, gdzie zostaną przeprowadzone niezbędne badania biochemiczne.

Wieloletnia, bliska współpraca pomiędzy naszymi jednostkami oprócz dydaktycznego ma również wymiar naukowy. Jej efektem są wspólne publikacje naukowe i popularnonaukowe, prezentacje na konferencjach naukowych, a także zrealizowane i przygotowywane projekty, w tym ważny dla obu krajów projekt restytucji sterleta w gór-

nym basenie Dniestru (Khudiy i in. 2013, Khudiy i in. 2014, Kolman i in. 2012, Kolman i in. 2013, Kushniryk i in. 2015).

Lidia Khuda¹, Oleksiy Khudiy¹, Ryszard Kolman²

¹Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fedkovicha, Czerniowce – Ukraina

²Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

Literatura

- Khudiy A.I., Kolman R., Khudaya M.M., Marchenko M.M., Teteryan L.A., Zdanowski B., Teteryan L.L., Prusinska M. 2013 – Dniestrovskaya sterlyad': opyt vyrashchivaniya cv retsirkulyatsionnykh sistemakh – W: Suchastni Problemy teoreticheskoy ta praktichnoy ikhtiologii. Wydawnicze Centrum "Wektor", Tarnopol: 297-300.
- Khudiy O., R. Kolman, L. Khuda, M. Marchewko M., L. Terteryan L. 2014 – Charakterystyka wzrostu i skład biochemiczny ciała narybku sterleta *Acipenser ruthenus* L. z populacji dnistrzańskiej, chowanego w warunkach RAS – Arch. Pol. Fish. 22 (4).
- Kolman R., Prusinska M., Wiszniewski G., Duda A., Terteryan L., Hrytsynak I., Zdanowski B. 2012 – Rozród sterleta *Acipenser ruthenus* w gospodarstwie Ishkhan na Ukrainie – wstęp do odbudowy zagrożonej wyginieciem dnistrzańskiej populacji – Komun. Ryb. 4: 28-31.
- Kolman R., Chudy O., Terteryan L. 2013 – Zarybienie narybkiem sterleta górnego Dniestru – Komun. Ryb. 5: 15-17.
- Kushniryk O., Prusinska M., Khudiy O., Khuda L. Kolman R., Duda A., Wiszniewski G., Marchewko M. 2015 – Effect of Artemia nauplii bioencapsulation with PUFA on fatty AIDS profile of *Acipenser oxyrinchus* larvae – The 9th International Congress of Comparative Physiology and Biochemistry. 23-28 August 2015, Kraków: 339 s.

Prof. dr Stanisław Konstanty Bontemps

Urodził się 18 września 1925 r. w Sierakowie (pow. Kutno). Po ukończeniu szkoły powszechnej w Warszawie w 1938 r. zdał egzamin wstępny do Gimnazjum i Liceum im. A. Mickiewicza, gdzie ukończył pierwszą klasę. Dalszą naukę w tej szkole przerwał wybuch wojny, kontynuował naukę w tajnym nauczaniu. Świadectwo dojrzałości otrzymał w 1944 r. Jednocześnie w czasie okupacji uczęszczał do szkoły zawodowej rolniczo-leśnej w Warszawie przy ul. Puławskiej.

W czasie okupacji od 1941 r. należał do ruchu oporu, początkowo w Szarych Szeregach, a następnie w Armii Krajowej. W 1944 r. ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy im. Gen. Wł. Sikorskiego. Uczestniczył w Powstaniu Warszawskim w Zgrupowaniu Żywieli. Został ranny 13.08.1944 r. Następnie był w oddziałach partyzanckich w Kampinosie i w lasach opoczyńskich.

Po wyzwoleniu pracował w majątku PNZ Glesno w powiecie wyrzyskim. W roku akademickim 1945/1946 rozpoczął studia na Wydziale Rolniczym SGGW w Warszawie, gdzie w 1951 r. uzyskał stopień inżyniera rolnika. Od drugiego roku studiów specjalizował się w Studium Rybackim, utworzonym przy Wydziale Rolniczym przez prof. F. Staffa. W czasie studiów brał udział w pracach badawczych prowadzonych przez SGGW na jez. Tajty i biologiczno-rybackich badaniach Wisły. Stopień magistra nauk agrotechnicznych uzyskał przedstawiając pracę o wzroście leszcza w niektórych jeziorach mazurskich. Pracę rozpoczął w czasie studiów w 1950 r. w charakterze zastępcy asystenta w Zakładzie Ichtiologii i Rybactwa SGGW, a następnie pracował w Komisji Organizacyjnej Instytutu Rybactwa Śródlądowego.

W Instytucie Rybactwa Śródlądowego pracował przez 46 lat, od 1 stycznia 1951 r. do 1 grudnia 1997 r. w charakterze pracownika naukowego. Jednak praca naukowa nie była jego jedynym zajęciem. W okresie organizacji nowo powstałego Instytutu był bardzo zaangażowany w prace organizacyjne, w jego budowę i wyposażenie. Był bardzo mocno związany z tworzeniem placówek w Warszawie, Giżycku, Wałczu i delegatury w Krakowie, a następnie budową Doświadczalnej Stacji Stawowej w Żabieńcu (1952 r.) i Terenowej Pracowni Rzecznej w Gdańsku Oliwie (1953 r.), a w późniejszym czasie sprawował kontrolę nad budową bazy doświadczalnej, wykorzystującej zrzuty ciepłej wody z elektrowni Siekierki.

Zakres działalności naukowej Profesora Bontemps był bardzo szeroki, obok uczestniczenia w badaniach biologiczno-rybackich Wisły i badaniach prowadzonych na jez. Tajty, zajmował się problematyką zanieczyszczenia wód, opracowaniem założeń racjonalnej gospodarki rybackiej w projektowanych zbiornikach zaporowych, oddziaływaniem przepławek na populację certy i troci, ochroną wód i rybactwa przed zanieczyszczeniami, chowem pstrągów, wykorzystaniem zrzutów ciepłej wody do podchowu pstrąga tęczowego. Chętnie uczestniczył w pracach terenowych. W latach 1954-1969 prowadził bardzo szerokie badania certy

w kraju i rozszerzył je o badania w Czechosłowacji. W ramach tych badań prowadził masowe znakowania tego gatunku w ujściu Wisły i podkarpackich dopływach. Efektem tych prac było opracowanie dla praktyki wytycznych do gospodarowania tym gatunkiem, 8 prac naukowych i monografia („Certa” 1971), która mimo upływu lat jest dalej szeroko wykorzystywana przez ludzi zajmujących się tym gatunkiem. Ponadto uzyskane wyniki były podstawą do przygotowania rozprawy doktorskiej i po jej prezentacji w 1966 r. otrzymał stopień doktora nauk przyrodniczych. Prof. Bontemps miał bardzo dobre kontakty z praktyką,

która chętnie z Nim współpracowała. Był twórcą „Serwisu gospodarki pstrągowej”.

W 1967 r. uzyskał stypendium we Francji w Stadion Hydrobiologie de Paris oraz w Conseil Superior de la Peche w latach 1973-1975. Ponadto efektem tego pobytu było sprowadzenie do Polski pstrągów tęczowych wycierających się jesienią. Dzięki Jego inicjatywie i dobrym kontaktom nawiązanym w czasie tego pobytu, kilku kolegów pojechało do Francji na praktyki pstrągowe.

Za osiągnięcia w pracy naukowej w 1973 r. został powołany na stanowisko docenta, a w 1989 r. otrzymał tytuł profesora.

Pełnił liczne funkcje kierownicze w Instytucie, w latach 1971-1975 był kierownikiem Zakładu Gospodarki Rybackiej w Rzekach i Zbiornikach Zaporowych, przez następne 4 lata był zastępcą dyrektora Instytutu do spraw naukowo-badawczych, a w latach 1979-1995 pełnomocnikiem dyrektora ds. zakładów w Żabieńcu.

Wyjątkowo łatwo nawiązywał kontakty zarówno z rówieśnikami, jak z młodszymi kolegami. Chętnie służył pomocą i radą. Na spotkaniach koleżeńskich był duszą towarzystwa.

Za udział w Powstaniu Warszawskim i walkach partyzanckich został odznaczony krzyżami Walecznych, Partyzanckim, medalami Za Warszawę, Zwycięstwa i Wolności oraz Odznaką Grunwaldzką, Medalem Wojska Polskiego (czterokrotnie).

Za działalność naukową, organizacyjną i społeczną został odznaczony licznymi odznaczeniami: Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, wyróżniony nagrodą zespołową I i II stopnia Ministra Rolnictwa oraz odznaczeniami Polskiego Związku Wędkarskiego. Jest jednym z pierwszych uhonorowanych Medalem Profesora Stanisława Korwin-Sakowicza, Członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Rybackiego i Członkiem Honorowym Stowarzyszenia Producentów Ryb Łososio-watych. Posiada liczne odznaczenia resortowe.

Drogi Jubilate, żyj nam długo i szczęśliwie, abyśmy mogli korzystać dalej z Twoich rad.

Prof. dr hab. Ryszard Bartel